

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา เขต 5

The Relationship between Factors Affecting the Effectiveness of
Academic Administration and the Effectiveness of Academic
Administration at the Pali Demonstration School,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Chiang Mai Campus, under the Office
of General Education, Division of
Buddhist Studies, Region 5

¹พระเมธาวิไนยรส (สุเทพ พุทธจรรยา), ²สาลินี รักกัตัญญู

¹Phrasedhavinaiyaros (Suthep Buddhachanya), ²Salinee Raggatanyoo

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²ผู้ทรงคุณวุฒิ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹A Lecturer of the Buddhist Educational Administration Program, Faculty of Social
Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²Expert Committee Member, Central Library, Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding author, e-mail: suthepbuddhachanya@gmail.com

Received: November 27, 2025; Revised: January 17, 2026; Accepted: January 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 (2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอน จำนวน 23 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูเพศหญิง วัยทำงานตอนกลาง มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและโท และมีประสบการณ์ทำงานสูง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

การจัดแหล่งเรียนรู้ และความเพียงพอของสื่อวัตกรรมการอยู่ในระดับมาก ขณะที่การสนับสนุนงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมาก โดยเด่นด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และกระบวนการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงถึงสูงมากกับประสิทธิผลทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และโมเดลถดถอยที่รวมปัจจัยทั้ง 5 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 95.2

คำสำคัญ: ปัจจัย; ประสิทธิภาพ; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This study had three objectives: (1) to examine the levels of factors affecting the effectiveness of academic administration at Pali Demonstration School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, under the Office of Buddhist Scripture Education Area, General Education Division, Area 5; (2) to investigate the level of effectiveness of academic administration at the school; and (3) to examine the relationship between the factors affecting academic administration effectiveness and the effectiveness of academic administration at the school. The population consisted of 23 participants, including administrators, heads of subject groups, and teachers. The research instrument was a rating-scale questionnaire. Data were analyzed using percentages, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:- 1) Factors affecting the effectiveness of academic administration: Most respondents were female teachers in mid-career, holding bachelor's and master's degrees, with extensive work experience. Academic leadership of administrators, teachers' instructional management ability, the provision of learning resources, and the adequacy of innovative instructional media were rated at a high level, whereas budgetary support was rated at a moderate level. 2) Level of academic administration effectiveness: Overall effectiveness across six dimensions curriculum development, learning processes, internal quality assurance, learning assessment and evaluation, development of technological media, and research for improving learner quality was at a high level. The strongest dimensions were curriculum development, learning assessment and evaluation, and learning processes. 3) Relationship between factors and effectiveness: Pearson's correlation analysis indicated that all five factors were positively correlated at high to very high levels with effectiveness across all dimensions, with statistical significance at the .01 level. Stepwise multiple regression analysis further showed that a model including all five factors could jointly predict academic administration effectiveness, explaining 95.2% of the variance.

Keywords: Factors; Effectiveness; Academic Administration

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญที่สุดของสถานศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นกลไกหลักที่เชื่อมโยงไปสู่ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งก็คือคุณภาพของผู้เรียนที่ต้องมีทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรม และความสามารถในการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการจึงถือเป็นแกนกลางของระบบบริหารโรงเรียนโดยจะครอบคลุมถึงการวางแผนหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ การพัฒนาครูการวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่บูรณาการระหว่างพุทธศาสนาและการศึกษาสามัญ ภารกิจในการบริหารงานวิชาการจึงมีความซับซ้อนมากกว่าสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากต้องผสมผสานเนื้อหาธรรมะตามพระไตรปิฎกเข้ากับหลักสูตรวิชาสามัญตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด อีกทั้งยังต้องดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรทางพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของพระภิกษุสามเณรผู้เป็นนักเรียน (ฝ่ายบริหารวิชาการ โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์, 2567: 4)

โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 เป็นตัวอย่างของโรงเรียนที่พยายามพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ผ่านการสนับสนุนจากทั้งผู้บริหาร ครูนักเรียน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี ประกอบกับปัจจัยภายในหลายประการ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มุ่งเน้นความเป็นวิชาชีพ การมีส่วนร่วมของครู ความพร้อมของสื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึงระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (วลัยลักษณ์ อินนอก, พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, พระฮอนด้า วาสุโท, เอกราช โฆสิตพิมานเวช และศิวกกร อินญา, 2567: 919)

งานวิจัยจำนวนมากที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยภายในองค์กรมีอิทธิพลอย่างมากต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานในโรงเรียน เช่น งานวิจัยของ พระจรัสชัย ปัญญาชิโร (2563) พบว่า ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 อยู่ในระดับมาก ความเห็นของผู้อำนวยการ ครูพระ และครูฆราวาส โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน พบว่า รายด้านผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (.05) โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีค่ามากกว่า โรงเรียนต่างจังหวัดมีความเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (.05) ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ (.01) ปัจจัยด้านผู้เรียน อาคารสถานที่ ชุมชน และวัสดุอุปกรณ์/เทคโนโลยี สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้ 72.20% (SE = ±.28768) อย่างมีนัยสำคัญ (.01) ปัจจัยที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านชุมชน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะเจาะจงในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีความเฉพาะตัว โดยเฉพาะในระดับรายโรงเรียน เช่น โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ โดยมุ่งหวังให้สามารถระบุปัจจัยที่สำคัญของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 และเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาระบบบริหารทางวิชาการให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ และยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามจร วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 จำนวน 23 รูป/คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใช้แบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป (Check List) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน รวม 33 ข้อ (มาตราส่วนลิเคิร์ท 5 ระดับ) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน รวม 42 ข้อ (มาตราส่วนลิเคิร์ท 5 ระดับ)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และคำนวณค่า IOC (0.67–1.00) ทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนใกล้เคียง จำนวน 25 คน และหาค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha ได้ .988 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุง ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตรวจสอบความครบถ้วนและเตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนเบนมาตรฐาน แปลผลตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's r) แปลค่าความสัมพันธ์ตาม พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) การพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

ตัวแปรพยากรณ์	ตัวแปรเกณฑ์
1. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2. ด้านความสามารถในการจัดการเรียน 3. ด้านการสนับสนุนงบประมาณ 4. ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 5. ด้านการเพียงพอสื่อวัตกรรมการศึกษา	1. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ 2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4. การประกันคุณภาพภายใน 5. การประเมินผลการเรียนรู้ 6. การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อการศึกษา 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 จากการศึกษา พบข้อสรุปสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มประชากร จำนวน 23 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.87) และอยู่ในช่วงอายุ 36-40 ปี (ร้อยละ 69.57) ซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีประสบการณ์และความมั่นคงในหน้าที่การงาน โดยมีอายุ 31-35 ปี รองลงมา (ร้อยละ 26.09) สะท้อนว่าโรงเรียนมีบุคลากรในช่วงวัยกลางคนที่มีความสามารถในการทำงานค่อนข้างสูง ด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 52.17) รองลงมา คือ ปริญญาโท (ร้อยละ 43.48) และมีปริญญาเอก แม้จำนวนน้อยแต่ช่วยเสริมศักยภาพด้านวิชาการโดยรวม สะท้อนว่าบุคลากรมีคุณวุฒิค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับโรงเรียนทั่วไป ในด้านตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน (ร้อยละ 69.57) ตามด้วยผู้บริหาร (ร้อยละ 17.39) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 13.05) แสดงให้เห็นว่าเสียงตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สะท้อนมุมมองจากครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาการโดยตรง ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของบุคลากรมีประสบการณ์ ตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 56.52) และมีประสบการณ์ 5-8 ปี และ 9-12 ปี อย่างละร้อยละ 21.74 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญสูง เป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยรวม 4.32 (SD = 1.00) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารงานวิชาการอย่างเหมาะสม สามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการโดยรวม การจัดการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สะท้อนถึงบทบาทผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจนและมีวิสัยทัศน์ อย่างไรก็ตาม ด้านการจูงใจครูและผู้เกี่ยวข้องให้ร่วมมือในการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แม้อยู่ในระดับมาก แต่เป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมเพิ่มเติม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและแรงสนับสนุนจากครูผู้สอนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู มีค่าเฉลี่ยรวม 4.23 ($SD = 1.04$) อยู่ในระดับ มาก สะท้อนว่าครูผู้สอนมีความรู้ความถนัดในเนื้อหาวิชา สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งจัดทำแผนการสอนและการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสม จุดเด่น คือ ครูมีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่รับผิดชอบ และสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ดี ขณะที่ประเด็นที่ควรพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งแม้อยู่ในระดับมาก แต่ยังเป็นส่วนที่ควรเสริมให้สามารถตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนได้ทั่วถึงมากขึ้น

ปัจจัยด้านการสนับสนุนงบประมาณ ด้านการสนับสนุนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.49 ($SD = 1.21$) อยู่ในระดับปานกลาง ถือเป็นจุดอ่อนเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านอื่น โดยแม้ผู้บริหารจะมีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณภายในอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม แต่สถานศึกษายังได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกในระดับไม่เพียงพอ รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำได้แก่ การได้รับงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกและจากต้นสังกัดอย่างพอเพียง สะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างด้านการจัดสรรทรัพยากรที่อาจส่งผลให้การพัฒนางานวิชาการไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

ปัจจัยด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยรวม 3.90 ($SD = 1.10$) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรด้านแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสำหรับครูและผู้เรียน จุดแข็ง คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้บริหาร และการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้และความรองรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เพื่อให้ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านความเพียงพอของสื่อวัสดุเครื่องมือการศึกษา ด้านความเพียงพอของสื่อวัสดุเครื่องมือการศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวม 3.96 ($SD = 1.10$) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการจัดหาจัดเก็บ และให้บริการวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ค่อนข้างพร้อม สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียนได้ดี โรงเรียนมีการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร และมีระบบการเบิกจ่ายที่เป็นไปตามระเบียบพัสดุและสอดคล้องกับการใช้งานจริง อย่างไรก็ตาม ด้านจำนวนและความทันสมัยของอุปกรณ์ รวมถึงพื้นที่เก็บรักษาบางส่วนยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้รองรับการใช้งานที่หลากหลายยิ่งขึ้น

ภาพรวมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ เมื่อสรุปปัจจัยทั้ง 5 ด้านร่วมกัน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.98 ($SD = 1.09$) อยู่ในระดับมาก แสดงว่าสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในมิติของภาวะผู้นำของผู้บริหาร ศักยภาพของครูผู้สอน ความพร้อมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ แม้ยังมีข้อจำกัดด้านการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งภายนอกก็ตาม โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย = 4.32) และด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู (ค่าเฉลี่ย = 4.23) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ขณะที่ด้านการสนับสนุนงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย = 3.49) แม้อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีผลเชื่อมโยงกับการพัฒนาสื่อ วัสดุเครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ จึงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและภาคีเครือข่ายมากขึ้น

โดยสรุป งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านบุคลากรและการจัดการภายในโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความสามารถของครูผู้สอน ความพร้อมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับเข้มแข็งและเอื้อต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ขณะที่ปัจจัยเชิงโครงสร้างจากภายนอก คือ งบประมาณและทรัพยากรจากหน่วยงานต้นสังกัดและแหล่งภายนอก ยังเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษาในระยะต่อไป ควรมุ่งเน้นทั้งการเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและศักยภาพของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดและภาคีภายนอกเพื่อเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของการจัดการเรียนการสอนในบริบทของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการใน 6 ด้าน พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 อยู่ในระดับมาก แสดงว่าสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานวิชาการที่มีประสิทธิผลค่อนข้างสูง ครอบคลุมทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การประกันคุณภาพ การใช้สื่อเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.26, SD = 0.99) แสดงว่าสถานศึกษามีการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มีความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมีบทบาทนำด้านหลักสูตร และมีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องทั้งกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทท้องถิ่น รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.20, SD = 1.07) และ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.18, SD = 1.14) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนรู้ การใช้วิธีประเมินตามสภาพจริง และการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและมาตรฐานหลักสูตร

ด้านการประกันคุณภาพภายใน (ค่าเฉลี่ย = 4.17, SD = 1.14) อยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงว่าสถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพที่ชัดเจน มีการประเมินตนเองและการประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.90, SD = 1.10) ชี้ให้เห็นว่าครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงการสอน มีการทำ PLC และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับหนึ่ง แม้ยังมีความแตกต่างของความพร้อมด้านงานวิจัยระหว่างครูแต่ละคนอยู่บ้าง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 3.86, SD = 1.14) สะท้อนว่าแม้ผู้บริหารจะส่งเสริมให้ครูใช้สื่อหลากหลายและพัฒนาวัตกรรมการสอน แต่โครงสร้างพื้นฐานบางประการ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์และความทันสมัยของอุปกรณ์ ยังมีข้อจำกัดและทำให้ความพร้อมด้านเทคโนโลยีไม่เท่าเทียมกันในทุกส่วนของโรงเรียนโดยรวมแล้ว แม้ค่าความแปรปรวน (SD) ของแต่ละด้านจะอยู่ในช่วง 0.99–1.14 แสดงถึงความเห็นที่หลากหลายตามตำแหน่งและประสบการณ์ของผู้ตอบ แต่ค่าเฉลี่ยทุกด้านยังอยู่ในระดับมากทั้งหมด

สรุปได้ว่า โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในระดับสูง มีความเข้มแข็งเป็นพิเศษด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการจัดการเรียนรู้ ขณะที่ด้านเทคโนโลยีและงานวิจัยยังมีพื้นที่ให้พัฒนาเพิ่มเติม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทยุคดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนยิ่งขึ้นต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ความสามารถในการจัดการเรียน การสนับสนุนงบประมาณ การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และความเพียงพอของสื่อวัสดุเครื่องมือเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงถึงสูงมาก กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน (การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกคู่ที่ระดับ .01 โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่า r รวมสูงที่สุด ($r = 0.961$) แสดงว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านวิชาการเข้มแข็ง จะส่งผลให้ทุกมิติของงานวิชาการมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างเด่นชัด ขณะที่ความสามารถในการจัดการเรียนของครู ($r = 0.885$) การสนับสนุนงบประมาณ ($r = 0.815$) การจัดแหล่งเรียนรู้ ($r = 0.854$) และสื่อวัสดุเครื่องมือเพื่อการศึกษา ($r = 0.863$) ก็ล้วนมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากเช่นกัน สะท้อนว่าคุณภาพการสอน ทรัพยากร งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกื้อหนุนให้การบริหารงานวิชาการบรรลุผลสำเร็จ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษาความเหมาะสมของโมเดล (Model Summary) และค่า ANOVA

โมเดล	R	R ²	ร้อยละที่อธิบายได้ (R ² ×100)	Sig(F)
Stepwise Model (รวม 5 ปัจจัย)	0.976	0.952	95.2	0.000

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ (Coefficients)

ตัวแปรพยากรณ์	B	t	Sig.	นัยสำคัญ (ที่ระดับ .05)
X ₁ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	—	—	> .05	ไม่มีนัยสำคัญ
X ₂ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู	—	—	> .05	ไม่มีนัยสำคัญ
X ₃ การสนับสนุนงบประมาณ	—	—	> .05	ไม่มีนัยสำคัญ
X ₄ การจัดแหล่งเรียนรู้	—	—	> .05	ไม่มีนัยสำคัญ
X ₅ ความเพียงพอของสื่อวัสดุเครื่องมือเพื่อการศึกษา	0.186	1.875	0.078	ไม่ถึงนัยสำคัญ (ใกล้นัยสำคัญ)

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัยรวมกันสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้ถึงร้อยละ 95.2 ($R = 0.976$, $R^2 = 0.952$, $\text{Sig}(F) = 0.000$) แสดงถึงความแม่นยำสูงของโมเดลในเชิงภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย ยังไม่พบตัวแปรใดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่ใกล้นัยสำคัญมากที่สุด คือ ความเพียงพอของสื่อวัสดุเครื่องมือเพื่อการศึกษา (X₅) ($B = 0.186$, $t = 1.875$, $\text{Sig.} = 0.078$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกันแล้ว สื่อและวัสดุเครื่องมือทางการศึกษาอาจมีบทบาทเด่นในการทำนายประสิทธิภาพมากกว่า

ปัจจัยอื่น ขณะเดียวกันค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (B) ของ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความสามารถในการเรียน
งบประมาณ และแหล่งเรียนรู้ แม้จะไม่มีนัยสำคัญเชิงสถิติรายตัว แต่ลำดับค่าที่เป็นบวกทั้งหมดบ่งชี้ไป
ในทิศทางเดียวกันว่าเมื่อค่าปัจจัยเหล่านี้เพิ่มขึ้น ย่อมช่วยยกระดับประสิทธิผลงานวิชาการโดยรวม

โดยสรุป งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกและร่วมกัน
ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในระดับสูงมาก แม้แต่ปัจจัยจะไม่ปรากฏนัยสำคัญ เมื่อวิเคราะห์
แยกรายตัว แต่เมื่อพิจารณาร่วมกันแล้ว โมเดลสามารถอธิบายความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการได้
เกือบทั้งหมด จึงควรใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการแบบบูรณาการ โดยให้ความสำคัญ
ควบคู่กันทั้งด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การเสริมสร้างความสามารถของครู การจัดสรรงบประมาณ
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการเพิ่มความเพียงพอของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา เพื่อยกระดับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทั้ง 3 ประเด็น สามารถอภิปรายเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย
4.32 และ 4.23) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงถึงสูงมากกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
ทุกด้าน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.961$) แสดงให้เห็น
ว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และบทบาทนำด้านวิชาการจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพงาน
วิชาการของโรงเรียนอย่างเด่นชัด ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง
เป้าหมาย และระบบติดตามประเมินผลให้เกิดความต่อเนื่อง ขณะเดียวกันครูเป็นผู้แปลงนโยบายและ
แผนงานไปสู่การจัดการเรียนรู้จริงในห้องเรียน จึงทำให้ผลลัพธ์ด้านงานวิชาการปรากฏชัดเจนมากขึ้น
ผลดังกล่าวสอดคล้องโดยตรงกับงานของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2559) ที่พบว่า พฤติกรรมการบริหาร
ด้านการเป็นผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นแนวโน้มร่วมกันว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นตัวกำหนด
สำคัญของประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับโรงเรียนบาลีสาธิต
ศึกษาในครั้งนี้

ในส่วนของบรรยากาศการทำงาน ทรัพยากร สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการ
จัดการเรียนรู้ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้พบว่าอยู่ในระดับมาก แม้ด้านงบประมาณจากแหล่งภายนอกจะอยู่
ในระดับปานกลาง แต่ภาพรวมสะท้อนสภาพแวดล้อมการทำงานที่ค่อนข้างเกื้อหนุน ซึ่งไปในทิศทาง
เดียวกันกับแนวคิดองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ในหลายงานวิจัยก่อนหน้านี้ ทั้งนี้เพราะ
เมื่อสถานศึกษามีสื่อและแหล่งเรียนรู้เพียงพอ รวมถึงระบบการทำงานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
การสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะช่วยลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เพิ่มแรงจูงใจ และทำให้ครูสามารถ
จัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ แม้งบประมาณภายนอกจะไม่สูงมากก็ตาม ดังเช่นงานวิจัย
ของ เด่นชัย อาทิตย์เจริญชัย (2558) ที่พบว่าสถานศึกษาที่ครูมีสภาพองค์กรแห่งความสุข
ในระดับมาก โดยมีด้านคุณธรรม น้ำใจงาม การหาความรู้ และความสุขขององค์กรอยู่ในระดับสูง
ซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิจัยนี้ที่พบว่าบุคลากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง บรรยากาศการทำงาน
เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการ พิกุล พุ่มช้าง และปริญญา มีสุข (2560) ที่เสนอองค์ประกอบที่เป็น

องค์กรแห่งความสุขของสถาบันการศึกษาไทย 9 องค์กรประกอบ เช่น ความสุขด้านจิตใจ สังคม การเงิน สมอง ครอบครัว และการผ่อนคลาย ซึ่งโดยนัยแล้วสอดคล้องกับการที่โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามีภาวะผู้นำที่ดี สื่อ/แหล่งเรียนรู้ค่อนข้างพร้อม และบุคลากรมีความมั่นคงทางวิชาชีพ ส่งผลให้ทำงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การที่ปัจจัยด้านสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ กาญจนา ช่วยชู, ไกรเดช ไกรสกุล และสุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2561) ที่เน้นย้ำว่าการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาเอกชนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลควบคู่กับการจัดสภาพแวดล้อมและเครื่องมือในการทำงานอย่างเหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะให้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ด้านงบประมาณและความทันสมัยของอุปกรณ์ยังเป็นจุดที่ต้องเร่งพัฒนา

กล่าวโดยสรุป ในประเด็น “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล” ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องอย่างมาก กับแนวคิดและผลการวิจัยเดิมทั้งด้านภาวะผู้นำ ทรัพยากร และบรรยากาศองค์กรที่เกื้อหนุนต่อการทำงานเชิงวิชาการ

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา ทั้ง 6 ด้านมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 4.10, SD = 1.10) โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการเรียนรู้ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าระบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมีความเข้มแข็ง เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านองค์กรแห่งความสุข และ สถานที่ทำงานที่มีความสุขจำนวนมาก จะพบว่า ระดับความสุขและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมักอยู่ในระดับมากหรือสูง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคลากรทำงานในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสุขและความร่วมมือ จะเกิดแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กรสูงขึ้น ส่งผลให้การทำงานเชิงวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผล ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีระบบ และมีคุณภาพมากขึ้น ดังเช่นงานวิจัยของ ทศนีย์ พงษ์สุพรรณ และประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ (2563) พบว่าระดับ Happy Workplace และวัฒนธรรมองค์กรของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับสูง และวัฒนธรรมองค์กรสามารถทำนายความสุขในที่ทำงานของครูได้อย่างมีนัยสำคัญ อุทัยวรรณ ศรีรัตน์ และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2563) พบว่า การเป็นสถานศึกษาแห่งความสุขของสถานศึกษาชุมชนบ้านหนองฝ้ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงมีทิศทางสอดคล้อง กับงานวิจัยข้างต้น กล่าวคือเมื่อสถานศึกษามีบรรยากาศการทำงานที่ดี เอื้อต่อความสุขของบุคลากร ย่อมส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนด้านผลลัพธ์ของการบริหารจัดการโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแม้อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่าการปรับตัวต่อบริบทในยุคดิจิทัลยังมีพื้นที่ให้พัฒนา ทั้งนี้เพราะการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต้องอาศัยทั้งงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของอุปกรณ์ ทักษะดิจิทัลของครู ตลอดจนเวลาสำหรับการออกแบบสื่อและทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมักเป็นภาระงานที่ต้องใช้ทรัพยากรสูงและต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องเชิงเนื้อหา กับข้อเสนอของ อติคุณ สินธนาปัญญา และคณะ (2557) ที่ชี้ว่าในศตวรรษที่ 21 การบริหารการศึกษาต้องเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการแข่งขันเชิงปัญญา จึงจำเป็นต้องเน้นการสร้างความสุขและคุณภาพชีวิตในการทำงานไปพร้อมกับการพัฒนานวัตกรรมและศักยภาพ

ของครูอย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่า ระดับประสิทธิผลที่สูงโดยรวมแต่ยังมีจุดอ่อนด้านเทคโนโลยีและงบประมาณของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา ไม่ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยเดิม แต่กลับตอกย้ำแนวโน้มร่วมที่ว่า สถานศึกษาจำนวนมากยังต้องเร่งเสริมทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ให้ได้มากยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์และการพยากรณ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความสามารถจัดการเรียนของครู การสนับสนุนงบประมาณ แหล่งเรียนรู้ และสื่อนวัตกรรม ล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงถึงสูงมาก กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทุกด้าน และเมื่อวิเคราะห์ด้วยถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้ถึงร้อยละ 95.2 ($R^2 = 0.952$) แม้เมื่อพิจารณาแยกรายปัจจัยจะไม่มีตัวแปรใดมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ทุกตัวแปรมีสัมประสิทธิ์ถดถอยเป็นบวก แสดงทิศทางว่าเมื่อค่าปัจจัยเหล่านี้เพิ่มขึ้น ย่อมเกื้อหนุนให้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการเพิ่มขึ้นร่วมกัน รูปแบบความสัมพันธ์เชิงองค์รวมนี้ สอดคล้องกับงานของ พิกุล พุ่มช่าง และปริญญญา มีสุข (2560) ที่พบว่า องค์ประกอบที่เป็นองค์กรแห่งความสุขของสถาบันการศึกษาไทยมีมากถึง 9 ด้าน และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 65.166 ซึ่งสะท้อนว่า การพัฒนาองค์กรให้มีความสุขและมีคุณภาพไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดดๆ แต่เกิดจากการบูรณาการหลายมิติพร้อมกันในงานเดียวกัน ศราวุฒิ อินตา และวันทนา อมตารียกุล (2565) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า การยกระดับองค์กรแห่งความสุขจำเป็นต้องพัฒนาในหลายมิติพร้อมกัน ทั้งการกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน การดูแลสุขภาพ การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ การสร้างบรรยากาศที่ทำงานที่ดี การดูแลครอบครัวของบุคลากร และการพัฒนารายได้ ซึ่งสะท้อนแนวคิดเชิงบูรณาการสอดคล้องกับโมเดลของการวิจัยครั้งนี้ที่ใช้ปัจจัย 5 ด้านร่วมกันในการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ แม้ลักษณะข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ทำให้ในการวิเคราะห์รายปัจจัยไม่พบตัวแปรที่มีนัยสำคัญ (อาจเนื่องมาจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างน้อยและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่สูงกันเอง) แต่การที่โมเดลถดถอยโดยรวมสามารถอธิบายความแปรปรวนได้สูงมาก สอดคล้องกับแนวโน้มจากงานวิจัยในกลุ่ม Happy Workplace ทั้งหลาย เช่น กาญจนา ช่วยชู และคณะ (2561), ทิพวัลย์ รามรัง และสานิต ฤทธิ์มนตรี (2562), ทศนีย์ พงษ์สุพรรณ และประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ (2563) ที่ล้วนชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า คุณภาพองค์กรความสุขในการทำงาน เป็นผลลัพธ์จากการบูรณาการหลายปัจจัยร่วมกัน ทั้งด้านผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ทรัพยากร และสวัสดิการ ดังนั้น ในประเด็นความสัมพันธ์และการพยากรณ์ ผลการวิจัยครั้งนี้จึง ไม่ขัดแย้ง กับงานวิจัยเดิม แต่กลับตอกย้ำว่า การยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องดำเนินการแบบองค์รวม และบูรณาการ โดยพัฒนาพร้อมกันทั้งด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความสามารถของครู งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ และสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา

โดยภาพรวมสามารถสรุปการอภิปรายผลได้ว่า ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา สอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญกับงานของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2559) ในประเด็นภาวะผู้นำของผู้บริหาร และสอดคล้องเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับงานด้านองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาหลายฉบับ ที่ยืนยันความสำคัญของบรรยากาศการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากรต่อผลลัพธ์เชิงคุณภาพขององค์กร ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่อยู่ในระดับมาก สัมพันธ์เชิงบวกกับแนวโน้มที่งานวิจัยด้าน Happy Workplace รายงานว่า สถานศึกษาที่มีความสุขและบรรยากาศเอื้อต่อการทำงาน มักมีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ

และการจัดการเรียนรู้ในระดับสูง รูปแบบความสัมพันธ์แบบบูรณาการของ 5 ปัจจัยที่ร่วมกันอธิบาย ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้สูงมาก สอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยที่มององค์กรที่มีคุณภาพ และมีความสุข ว่าเป็นผลของการบูรณาการหลายมิติ ไม่ใช่ผลจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงด้านเดียว

กล่าวได้ว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ โดยภาพรวมอยู่ในทิศทางสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ ทั้งในมิติ ภาวะผู้นำ คุณภาพบุคลากร วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร ตลอดจนทรัพยากรและสื่อเทคโนโลยี เพียงแต่ได้เติมเต็มช่องว่าง ด้วยการชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในบริบทของโรงเรียนบาสีสาธิตศึกษา การพัฒนา ประสิทธิภาพงานวิชาการในระยะต่อไป ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและ ศักยภาพของครู ควบคู่กับการเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อให้ก้าวทันความท้าทาย ในยุคดิจิทัลและรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1) พัฒนาระบบบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการตามปัจจัย 5 ด้าน จากผลวิเคราะห์ พบว่าทั้ง 5 ปัจจัยมีความสัมพันธ์สูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในทุกด้าน จึงควรนำผลไปใช้ วางระบบบริหารงานวิชาการที่เน้นการทำงานแบบบูรณาการ โดยจัดทำแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และการสนับสนุนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ส่งเสริมการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ผลการถดถอยพบว่า “ความเพียงพอของสื่อนวัตกรรม” เป็นปัจจัยที่ถ่วงน้ำหนักมากที่สุด จึงควรพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ ทันสมัย เช่น ห้องสมุดดิจิทัล สื่อออนไลน์ สื่อ ICT และพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้สื่อ เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

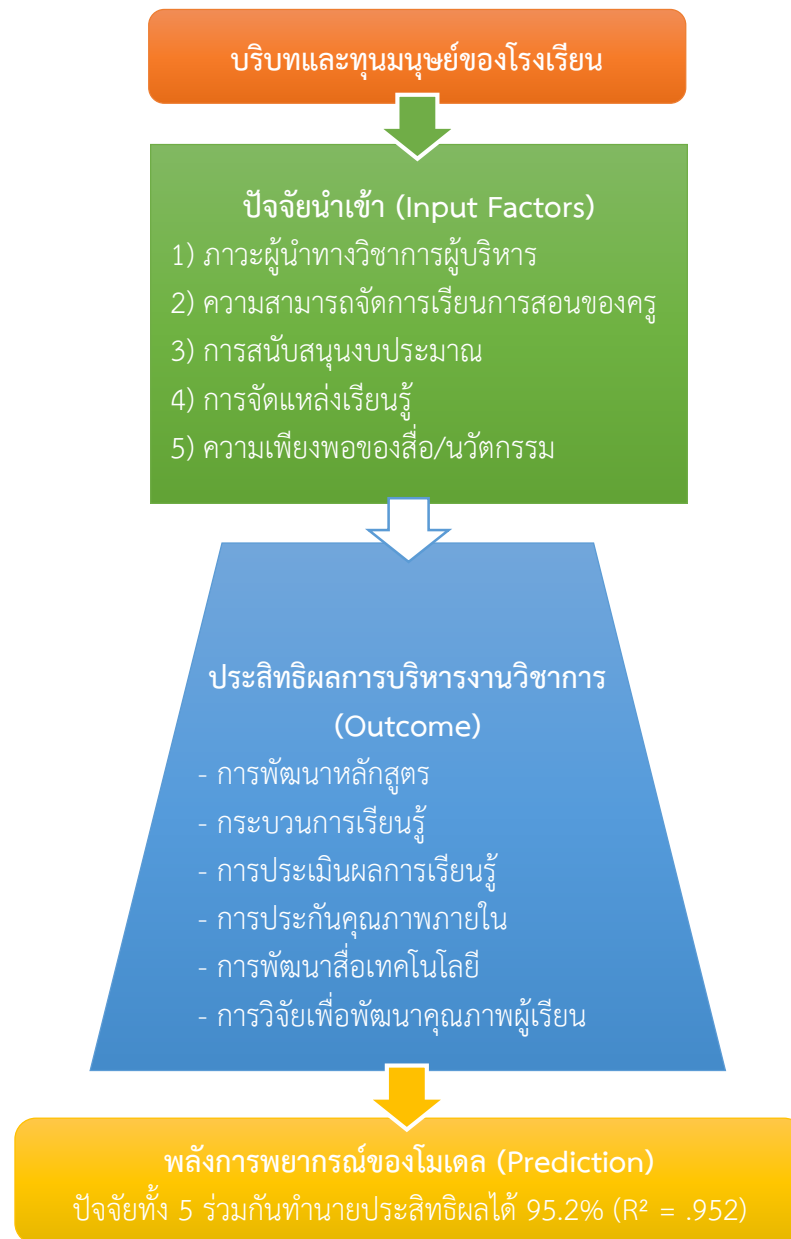
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติมที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพงานวิชาการ งานวิจัยนี้ครอบคลุม 5 ปัจจัยหลัก แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่อาจมีผล เช่น แรงจูงใจของครู ภาวะความผูกพันต่อองค์กร ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล วัฒนธรรมองค์กร หรือความร่วมมือกับชุมชน งานวิจัยต่อไปอาจพัฒนาแบบจำลองใหม่ที่รวมปัจจัยเหล่านี้ เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการพยากรณ์

2) ศึกษาเชิงคุณภาพหรือแบบผสม (Mixed Methods) แม้ว่าผลเชิงปริมาณจะชี้ว่าปัจจัย ทุกด้านมีความสัมพันธ์สูง แต่ยังไม่พบปัจจัยใดมีนัยสำคัญเชิงพยากรณ์รายตัว การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง อาจช่วยอธิบายเหตุผลเชิงบริบท ความคาดหวัง ปัญหา และ เงื่อนไขจริงในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ช้วยชู และคณะ. (2561). โปรแกรมการพัฒนา องค์การแห่งความสุขสำหรับสถานศึกษาเอกชน. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 10(2): 150-158.
- ไกรเดช ไกรสกุล และสุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2561). การบริหารจัดการความสุขของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 6(1): 45-58.
- เด่นชัย อาทิตย์เจริญชัย. (2558). องค์การแห่งความสุขของโรงเรียนศรีบุญยานนท์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.

- ทิพวัลย์ งามรง และสานิต ฤทธิ์มนตรี. (2562). แนวทางการเสริมสร้างองค์กรแห่งความสุขในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 44(1): 185–208.
- ทัศนีย์ พงษ์สุพรรณ และประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์. (2563). ความสุขของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 5(3): 218–231.
- ฝ่ายบริหารวิชาการ โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์. (2567). *คู่มือบริหารงานวิชาการ*. สุราษฎร์ธานี: โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2559). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระจรัสชัย ปญญาวิโร (ทองปิว). (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิกุล พุ่มช้าง และปริญญา มีสุข. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถาบันการศึกษาไทย. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2): 647–663.
- วลัยลักษณ์ อินนอก, พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, พระฮอนด้า วาทสโท, เอกราช โฆษิตพิมานเวช และ ศิวกร อินภูเขา. (2567). การบริหารวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(3): 916–931.
- ศราวุฒิ อินดา และวันทนา อมตาริยกุล. (2565). แนวทางการพัฒนาสู่องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 7(1): 83–96.
- อดิคุณ สินธนาปัญญา และคณะ. (2557). การบริหารความสุขในสถานศึกษา. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(88): 15–32.
- อุทัยวรรณ ศรีรัตน์ และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2563). การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 11(2): 17–31.

